

Голові Разової спеціалізованої вченої ради
Запорізького національного університету,
доктору юридичних наук, професору,
завідувачу кафедри
конституційного та адміністративного права
Запорізького національного університету
Колпакову В.К.

РЕЦЕНЗІЯ

**доктора філософії у галузі права (PhD) Євтушенко Дар'ї Сергіївни
на дисертаційну роботу Свіденко Аліни Олексіївни на тему:
«Адміністративно-правове регулювання права внутрішньо переміщених
осіб на пенсійне забезпечення», подану на здобуття наукового ступеня
доктора філософії з галузі знань 08 Право, за спеціальністю 081 Право**

Актуальність теми дослідження. Сучасний етап розвитку української держави характеризується істотними соціальними та правовими трансформаціями, пов'язаними з тривалими процесами внутрішнього переміщення населення. За цих умов особливого значення набуває забезпечення стабільної та безперешкодної реалізації конституційного права на пенсійне забезпечення осіб, які внаслідок вимушеного переміщення опинилися у специфічному правовому статусі внутрішньо переміщених осіб.

Реалізація пенсійних прав внутрішньо переміщених осіб відбувається у межах адміністративно-правових процедур, що передбачають активну участь органів публічної адміністрації та ґрунтуються на значному масиві нормативно-правових актів різного рівня. Практика їх застосування засвідчує наявність системних проблем, пов'язаних із ускладненістю процедур призначення та виплати пенсій, нестабільністю підзаконного регулювання, а також збереженням підходів, які фактично призводять до обмеження доступу внутрішньо переміщених осіб до гарантованих державою соціальних виплат.

Зазначені обставини актуалізують потребу у науковому аналізі адміністративно-правового механізму забезпечення права внутрішньо переміщених осіб на пенсійне забезпечення крізь призму основоположних принципів публічного адміністрування, зокрема верховенства права, правової

визначеності, рівності перед законом та недискримінації. Важливого значення у цьому контексті набуває оцінка діяльності уповноважених органів щодо дотримання стандартів належного врядування та процесуальних гарантій при прийнятті індивідуальних адміністративних рішень.

Окремої уваги потребує питання узгодження національного адміністративно-правового регулювання з міжнародними стандартами у сфері захисту соціальних прав людини та практикою Європейського суду з прав людини, яка формує обов'язкові для держави підходи до забезпечення доступу до пенсійних виплат і недопущення дискримінаційних обмежень за ознакою місця проживання чи статусу особи.

У цьому зв'язку дисертаційна робота Свіденко Аліни Олексіївни спрямована на розв'язання важливої науково-практичної проблеми, результати якої мають значення як для розвитку адміністративно-правової науки, так і для удосконалення правозастосовної діяльності у сфері пенсійного забезпечення внутрішньо переміщених осіб.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Дисертація Свіденко А.О. характеризується високим ступенем наукової обґрунтованості, що забезпечується комплексним та послідовним підходом здобувачки до аналізу обраної проблематики. Сформульовані у роботі наукові положення, висновки та рекомендації ґрунтуються на ґрунтовному опрацюванні теоретичних напрацювань вітчизняних і зарубіжних учених у галузі адміністративного та соціального права, а також на системному аналізі чинного законодавства України та практики його застосування.

Аргументація авторських положень вибудована з використанням загальнонаукових і спеціально-юридичних методів пізнання, зокрема у дисертаційному дослідженні використано сукупність загальнонаукових і спеціально-юридичних методів пізнання, зокрема: історико-правовий, діалектичний, логіко-семантичний, логіко-юридичний, формально-юридичний, системно-структурний, порівняльно-правовий методи, а також методи аналізу й

синтезу, індукції та дедукції, класифікації, групування, систематизації, прогнозування та правового моделювання.

Подана дисертаційна робота є цілісним та системним науковим дослідженням, спрямованим на теоретичне осмислення й обґрунтування адміністративно-правових засад забезпечення права внутрішньо переміщених осіб на пенсійне забезпечення, а також на вироблення практичних рекомендацій щодо вдосконалення відповідного механізму правового регулювання.

Обґрунтованість сформульованих у дисертації висновків додатково підтверджується опрацюванням значного масиву наукових джерел, зокрема праць вітчизняних і зарубіжних учених у галузі адміністративного права, пенсійного права, теорії держави і права, конституційного права, а також досліджень, присвячених проблематиці соціального захисту та пенсійного забезпечення, що забезпечило комплексний і міждисциплінарний характер проведеного дослідження.

Структура запропонованої дисертації є логічною та відповідає меті і завданням дослідження. Робота складається зі вступу, основної частини (3 розділи, 10 підрозділів), висновків, додатків та списку використаних джерел. Така структура дозволила дисертанту послідовно розкрити всі аспекти досліджуваної проблематики.

У вступі обґрунтовано актуальність теми, визначено мету, завдання, об'єкт, предмет і методи дослідження, розкрито наукову новизну та практичне значення отриманих результатів.

Зміст основної частини дисертації структуровано таким чином, що вона послідовно охоплює ключові теоретичні положення та практичні проблеми адміністративно-правового забезпечення пенсійних прав внутрішньо переміщених осіб.

Висновки дисертаційного дослідження є логічно узгодженими зі змістом роботи, впливають із проведеного аналізу та підтверджуються належною емпіричною базою, зокрема матеріалами правозастосовної та судової практики, включаючи рішення національних судів і практику Європейського суду з прав людини. Запропоновані рекомендації мають не лише теоретичне, а й прикладне

значення, спрямовані на удосконалення адміністративно-правового регулювання та діяльності органів публічної адміністрації у сфері пенсійного забезпечення внутрішньо переміщених осіб.

Список використаних джерел охоплює 413 посилань, включаючи нормативно-правові акти, наукові праці вітчизняних та зарубіжних учених, що свідчить про ґрунтовний аналіз наукової літератури за темою дослідження.

Значення одержаних результатів для науки й практики та рекомендації щодо їх можливого використання. Дисертаційне дослідження Свіденко А.О. має важливе теоретичне та практичне значення.

Теоретичне значення роботи полягає у системному підході до вивчення суб'єктів публічного управління у сфері пенсійного забезпечення внутрішньо переміщених осіб. Зокрема, у дисертації запропоновано класифікацію таких суб'єктів, що дозволяє виявити кореляційний взаємозв'язок між змістом їх адміністративно-правового статусу та характеристиками, визначеними за кількома критеріями. Дослідження також пропонує нове розуміння адміністративно-правового регулювання пенсійного забезпечення внутрішньо переміщених осіб як цілеспрямованого та систематизованого впливу держави. Цей вплив здійснюється через використання адміністративно-правових норм, форм і методів на суспільні відносини, що виникають у процесі призначення, перерахунку та поновлення виплат пенсій, з метою забезпечення передбачених законом прав і обов'язків.

Окрім того, у роботі виокремлено ознаки адміністративно-правового регулювання пенсійного забезпечення внутрішньо переміщених осіб, які характеризують його як специфічну форму публічного впливу. Це дозволяє глибше зрозуміти механізми державного регулювання та підвищує ефективність реалізації прав внутрішньо переміщених осіб у сфері пенсійного забезпечення.

Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості їх використання у різних сферах правозастосовної та науково-освітньої діяльності. По-перше, результати дослідження можуть застосовуватися у правозастосовній діяльності, зокрема під час ухвалення судових рішень судами всіх інстанцій, з урахуванням тлумачення норм права та аналізу конкретних ситуацій у сфері

пенсійного забезпечення внутрішньо переміщених осіб. По-друге, результати дослідження мають значення для навчального процесу, зокрема під час викладання загальнотеоретичних і галузевих юридичних дисциплін, а також у процесі підготовки фахівців для системи правосуддя. По-третє, вони можуть застосовуватися у науково-дослідній сфері для поглибленого вивчення судової практики, аналізу тенденцій її розвитку та удосконалення методики дослідження мови права. Нарешті, результати роботи мають практичну користь у правотворчій діяльності, зокрема під час використання правничої термінології в текстах нормативно-правових актів та вдосконалення законодавства у сфері пенсійного забезпечення. Таким чином, отримані результати мають широкий спектр практичного застосування і можуть бути використані для підвищення ефективності діяльності органів державної влади, судів та науково-освітніх установ.

Повнота викладу наукових положень, висновків і рекомендацій в наукових публікаціях, зарахованих за темою дисертації. Основні положення дисертаційного дослідження знайшли належне відображення у наукових публікаціях здобувача. Результати дослідження опубліковані у фахових виданнях, що відповідають вимогам законодавства про вищу освіту. Публікації свідчать про системну роботу здобувача над темою дослідження та апробацію його результатів у науковому середовищі.

Відсутність (наявність) порушення академічної доброчесності. Дисертація є самостійною кваліфікаційною науковою працею з обґрунтованими висновками та рекомендаціями. Використання наукових праць інших авторів здійснено з належним оформленням посилань на відповідні джерела. У роботі відсутні ознаки плагіату, фабрикації або фальсифікації даних, інших порушень академічної доброчесності. Дисертант коректно використовує результати попередніх досліджень, належним чином цитує джерела, дотримується принципів наукової етики.

Питання для дискусійного обговорення та недоліки дисертації щодо її змісту та оформлення. Високо оцінюючи результати дисертаційного

дослідження Свіденко А.О., водночас варто відзначити окремі положення, які потребують уточнення або додаткової аргументації під час публічного захисту:

1. Зокрема, у підрозділі 1.1 «Гене́за адміністративно-правового забезпечення права внутрішньо переміщених осіб на пенсійне забезпечення у законодавстві та правовій науці» приділено значну увагу історичному розвитку адміністративно-правових підходів до пенсійного забезпечення. Водночас, у цьому підрозділі спостерігається певна недостатність висвітлення питання пенсійного забезпечення в період Української Народної Республіки, гетьманату Павла Скоропадського та Директорії. Ці історичні етапи мали важливе значення для формування правових підстав пенсійного забезпечення та розвитку адміністративно-правового регулювання, і їхнє більш детальне висвітлення могло б підсилити наукову аргументацію дослідження.

2. У розділі, присвяченому адміністративній та судовій процедурах оскарження як елементам регулювання права внутрішньо переміщених осіб на пенсійне забезпечення, запропоновано розробити порядок розгляду скарг на дії, бездіяльність та рішення органів Пенсійного фонду України з урахуванням вимог щодо діджиталізації процедури оскарження та оновленого суб'єктного складу осіб, які мають право ініціювати адміністративне оскарження. Водночас у дисертації недостатньо обґрунтовано доцільність запровадження такого порядку та необхідність його впровадження, що потребує додаткового наукового пояснення під час публічного захисту.

Втім, зазначені зауваження мають переважно дискусійно-полемічний характер і не впливають на загальну позитивну оцінку результатів даного дисертаційного дослідження.

Висновок. Дисертація на тему «Адміністративно-правове регулювання права внутрішньо переміщених осіб на пенсійне забезпечення» є завершеною працею, в якій отримано нові науково обґрунтовані результати, що в сукупності вирішують конкретне наукове завдання, яке має істотне значення для українського адміністративного права, тобто відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про

присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12.01.2022 р., а її автор – **Свіденко Аліна Олексіївна** – заслуговує присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 Право, за спеціальністю 081 Право.

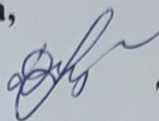
Офіційний рецензент:

доктор філософії у галузі права (PhD),

старший викладач кафедри

конституційного та адміністративного права,

Запорізький національний університет

Дар'я ЄВТУШЕНКО

Підпис Д. Євтушенко засвідчую:

Проректор з науково-педагогічної роботи

доктор історичних наук, професор

Юрій КАГАНОВ